



В.Г. Охріменко, М.П. Вашета

## РОЗВІДКИ У с. ГОРАЙМІВКА ВОЛИНСЬКОЇ обл. У 2009 р.

*Results of archaeological prospecting in the outskirts of Horaimivka village in Manevychi Region of Volyn Oblast are presented. The most numerous are the materials of Kyiv Rus period (10<sup>th</sup>—13<sup>th</sup> c.); one settlement (Horaimivka 5) survived after the Tatars invasion.*

Метою розвідок на території Маневицького р-ну Волинської обл. було з'ясувати сучасний стан відомих поселень Гораймівка 1, 5, 6 і 7. Обстежено береги р. Кормин від південної околиці с. Гораймівка до с. Матейки задля уточнення зони поширення культурного шару і корегування хронології для подальшого встановлення охоронних знаків на площі поширення археологічних матеріалів. Цим зумовлено характер маршруту — увага зверталася на долину та пологі схили корінного берега річки, оскільки наявні прив'язки часто неточні.

**Гораймівка 1** (виявлене Г.В. Охріменком і фігурує в літературі як одношарове поселення періоду Київської Русі) розташоване на відстані близько 1,5 км на південь від села та за 150 м на схід від лінії електропередач в уроч. Селище. Ґрунти — супіски і торф'яники. На ріллі зібрано фрагменти денець, стінок і вінець гончарної кераміки періоду Київської Русі (рис. 1, 1—9). З-поміж них є уламки: 1) білоглиняної кераміки з домішкою піску та дрібного шамоту, вінце відхилене, з незначним потовщенням під краєм; 2) світло-червоного кольору з домішкою жорстви та піску з манжетом під вінцем, так зв. «курганного типу»; 3) сіроглиняної з добре відмуленої глини з незначною домішкою дрібного шамоту, вінце рівно зрізане і прикрашене незначним виступом зовні нижче краю; 4) світло-брунатного кольору з добре відмуленої глини з незначною домішкою піску, вінце відхилене, з валиком зсередини. Описана кераміка датується Х—ХІІІ ст. Крім того, знайдено фрагменти болотної руди та кременю зі слідами обробки.

Тяглість поширення культурного шару за підйомним матеріалом складає по лінії північ—захід близько 130 м, вглиб — 120 м.

**Гораймівка 5** (виявлене Р.І. Грибовичем і фігурує в історіографії як одношарове поселення періоду Київської Русі) локалізоване на відстані близько 2 км на південь від села та за 50 м на схід від лінії електропередач в уроч. Селище. Ґрунти — гумусовані супіски. На ріллі зібрано матеріали доби енеоліту, періоду Київської Русі та пізнього середньовіччя. Знахідки доби енеоліту представлені крем'яним вістрям стріли (рис. 1, 10) та двома уламками кременю зі слідами обробки. Вістря виготовлене з пластини, має правильну трикутну форму та погострене двобічною дрібною струйчастою ретушшю. Аналогії таким наконечникам трапляються в кількох культурах Волині доби міді та ранньої бронзи. На думку авторів, це вістря належить до волино-люблінської культури і датується IV—III тис. до н. е.

Матеріали Києво-Руської доби презентовані фрагментами гончарної кераміки (п'ять стінок і шість вінців). Серед них є: 1) світло-брунатного кольору з добре відмуленої глини з незначною домішкою піску, вінце відхилене, з валиком зсередини; 2) сіроглиняні з добре відмуленої глини з незначною домішкою дрібного шамоту, вінце рівно зрізане, з незначним виступом по краю; 3) білоглиняні з добре відмуленої глини з незначною домішкою піску, вінце рівно зрізане, з виступом по краю. Фрагменти зразків 2 і 3 мають міцний випал. Датується кераміка ХІІ — першою половиною ХІІІ ст. (рис. 2).

Пізнє середньовіччя представлене сіроглиняним прямим вінцем з різко відхиленим та піднятим краєм, що має добрий випал, глина ретельно відмулена. Датується ХІV—ХV ст.

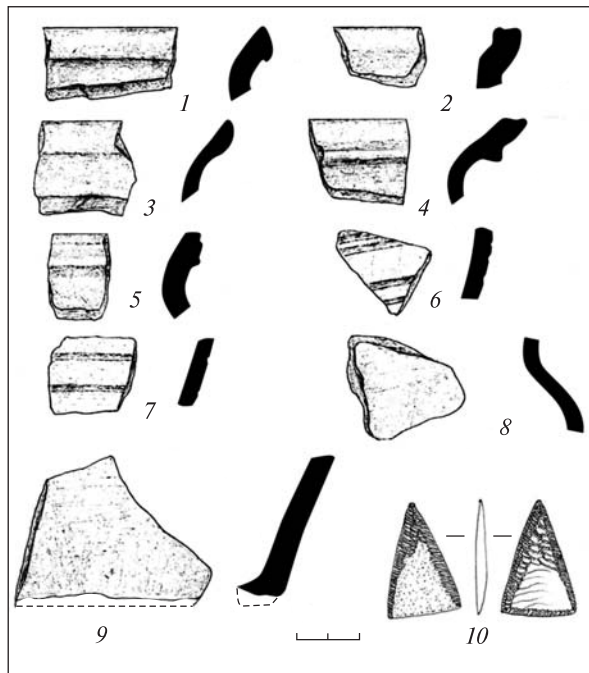


Рис. 1. Поселення Гораймівка 1 (1–9) і Гораймівка 5 (10)

Тяглість поширення культурного шару за підйомним матеріалом по лінії північ—захід 170 м, вглиб — 110 м.

**Гораймівка 6** (виявлене Р.І. Грибовичем і фігурує в історіографії як одношарове поселення стжижовської культури) — на відстані близько 0,5 км на північний захід від села та за 200 м на захід від проїжджої частини Гораймівка—Матейки в уроч. Кузьмин Кут. Ґрунти супіщані. На ріллі виявлені невиразні матеріали доби бронзи — фрагменти кераміки, крем'яні знаряддя та відщепки.

Тяглість поширення культурного шару за підйомним матеріалом по лінії північ—захід 150 м, вглиб — 90 м.

**Гораймівка 7** (виявлене Г.В. Охріменком і фігурує в історіографії як одношарове поселення комарівської культури) знаходиться на південній околиці села, приблизно за 100 м на захід від вежі мобільного зв'язку в уроч. Старий Тік. Територію поселення з північного заходу на південний схід перетинає лінія електропередач. Ґрунти — супіски та торф'яники. На ріллі виявлено гончарну кераміку періоду Київської Русі (фрагменти донець, стінок та вінець): 1) світло-червоного кольору з домішкою жорстви та піску, з манжетом під вінцем так зв. «курганного типу»; 2) білоглиняну з домішкою

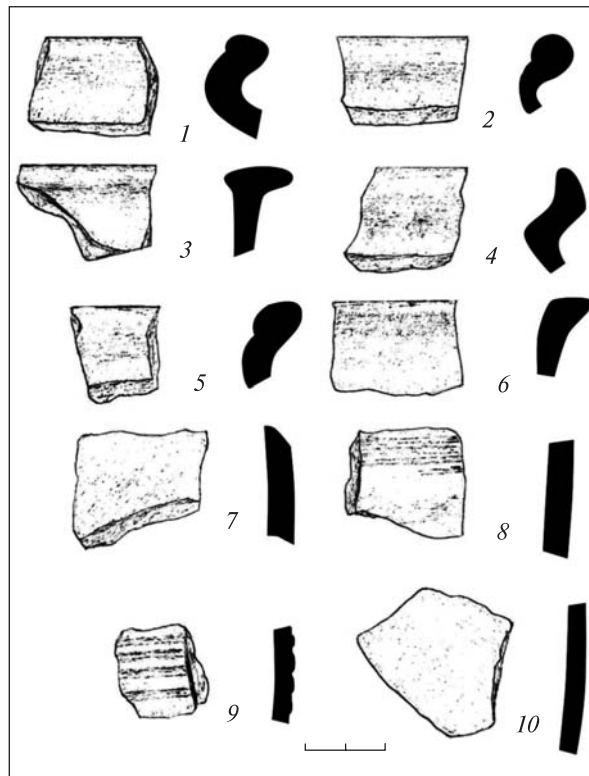


Рис. 2. Гораймівка 5. Кераміка

піску та дрібного шамоту, вінце відхилене з потовщенням під краєм; 3) сіроглиняну з добре відмуленої глини з незначною домішкою дрібного шамоту, вінце рівно зрізане, з незначним виступом зовні нижче краю. Кераміка датується Х—ХІІІ ст.

Знайдено також криці, шлак, фрагменти болотної руди та кременю зі слідами обробки.

Тяглість поширення культурного шару за підйомним матеріалом по лінії північ—захід близько 150 м, вглиб — 250 м.

Отже, в обстеженій місцині найбільше виявлено поселень Київської Русі, що існували протягом Х—ХІІІ ст., а одне (Гораймівка 5) пережило татарське лихоліття. Крім того, на території цього поселення виявлено матеріали доби енеоліту, що вказує на багатошаровий характер пам'ятки. І, нарешті, поселення Гораймівка 5, хоч і знаходиться на певній віддалі від р. Кормин, займає високий мис серед навколишніх боліт, себто найвищу позицію на тлі інших поселень, а, отже, могло бути центральним для певної околиці. За матеріалами розвідки, а також враховуючи наявність сировини для залізобного виробництва, можна припустити наявність житлово-виробничих комплексів.

